

Posudek na bakalářskou práci Terezy Dršatové *Frazémy s vybranými animálními komponenty v italštině a němčině*, ak. r. 2023/24

Tereza Dršatová si pro svou bakalářskou práci vybrala atraktivní frazeologické téma: rozhodla se analyzovat frazémy s animálními komponenty v italštině a němčině, dvou geneticky nepříbuzných jazycích, které na fakultě studuje, a svůj výzkum založit na webových korpusech a frazeologických slovnících.

Práce je tradičně rozdělena na část teoretickou, v níž diplomantka stručně, ale účelně charakterizuje důležité frazeologické pojmy (s. 11–14) a představuje klasifikaci frazémů v české, italské a německé lingvistické tradici (s. 16–18). Následuje kapitola *Názvy zvířat v roli frazémových komponentů* (s. 20), která je však stručná až příliš: „animální frazeologie“ tvoří v rámci ustálených spojení velmi zajímavou oblast; jistě by stálo za to věnovat se jí trochu podrobněji i z teoretického hlediska a nahlédnout do další (byť nepříliš hojně) sekundární literatury (některé možných z titulů byly navrženy i v zadání práce).

V aplikační části práce je nejprve prezentována metodologie výzkumu, použité korpusy (itWaC a deWaC) a frazeologické slovníky (s. 20–22). Vlastní analýza (s. 23–52) pak zahrnuje všechny frazémy s komponenty vlk a ryba v italštině a němčině, které autorka našla ve frazeologických slovnících. Na první pohled by se takový výzkum mohl zdát velmi omezený a původním záměrem diplomantky skutečně bylo zpracovat animálních komponentů více (jak sama konstatuje v Závěru na s. 56); nakonec se však podařilo nalézt dostatečné množství frazémů se zmíněnými dvěma komponenty, jejich podrobná a svědomitá analýza i analýza korpusových konkordancí přináší zajímavé výsledky a je pro potřeby bakalářské práce v každém případě dostačující. Autorka vždy zpracovává vyhledané frazémy nejprve v italštině a potom v němčině; výrazy dělí dle Čermákovy klasifikace na frazémy kolokační nominální, verbální atd., frazémy větné a zvláště vyčleňuje přirovnání. U každého frazému uvádí jeho význam a potom počet korpusových výskytů, které dále komentuje a ilustruje na příkladech. České a německé frazémy jsou následně ve zvláštním oddílu vždy porovnány jak z hlediska sémantického a formálního, tak z hlediska korpusové četnosti. Práci uzavírá závěrečné shrnutí, dvojice resumé a přehled literatury.

Výzkum Terezy Dršatové je cenný především tím, že poukazuje – jakkoliv je ovšem jasné, že webový korpus, byť velmi obsáhlý, nemusí zcela přesně odrážet celý jazyk – na skutečný úzus frazémů v současné italštině a němčině. Nejenže je z něho patrné, že některé z frazémů tradičně uváděných ve slovnících už se dnes běžně nepoužívají, ale naznačuje také, nakolik jsou frazémy variabilní (většina ze zjištěných variant také není ve slovnících obsažena a někdy si kladu otázku, zda slovník zachycuje správný invariant, např. u frazému *dare le pecore in guardia al lupo*) a dokládá i případy jejich gramatických transformací. Tyto informace, uvedené v rozboru jednotlivých frazémů, jsou nesmírně podnětné, škoda jen, že nejsou pak explicitně okomentovány i ve srovnávacích kapitolkách či v závěru; v každém případě se zde otevírá prostor pro další zajímavý výzkum. Překvapivá jsou ale i některá zjištění kulturně sémantická, např. že v němčině se frazémy s komponentem ryba častěji než v italštině uplatňují pro vyjádření „obchodního úspěchu“ (s. 51).

Práce Terezy Dršatové přináší velké množství zajímavého materiálu, je obsahově zdařilá a dobrá je i její úroveň formální (tady bych snad vytkla jen absenci paginace v textu) i stylistická. Mám jen několik otázek, o nichž můžeme diskutovat u obhajoby:

1) S. 18., *mit Kind und Kegel*: přestože *Kegel* v dnešní němčině znamená skutečně „kužel“ či „kuželka“, v tomto frazému je výrazu *Kegel* použito ve významu „nemanželské dítě“. Tento

význam však už není znám ani většině rodilých mluvčích, a frazém je tedy sémanticky neprůhledný.

2) U hesla *Wolf* jsou uvedeny také frazémy *Durch den Wolf drehen* a *Sich einen Wolf laufen/reiten* (s. 31 a 32). Slovo *Wolf* je zde však jen zkráceným výrazem ze slov *Fleischwolf* a *Hautwolf*, která ovšem vznikla metaforicky ze slova vlk. Kladu si otázku, zda je potom řazení pod heslo vlk ještě smysluplné. (Autoři slovníků, v nichž byly frazémy nalezeny, se evidentně domnívají, že ano.)

3) Není (*Der*) *Fisch will schwimmen* (s. 48) spíš větný než kolokační verbální frazém?

Bakalářskou práci Terezy Dršatové k obhajobě doporučuji a vzhledem k výše řečenému ji navrhuji klasifikovat jako *výbornou*.

V Praze 30. 8. 2024

PhDr. Zora Obstová, Ph.D.
vedoucí bakalářské práce